Sebareflexia: rozpoznávanie logických klamov v multikultúrnom svete

Reflexia prípadu

Táto prípadová štúdia ukazuje, ako sa logické klamy môžu objaviť v multikultúrnych situáciách. Pri čítaní si všímajte predpoklady, spôsob uvažovania a chvíle reflexie. Cieľom je pochopiť, ako kritické myslenie podporuje rešpektujúci dialóg.

V dnešnom prepojenom svete sa logické klamy môžu ľahko objaviť v našom myslení, najmä v multikultúrnom prostredí, kde rôznorodé perspektívy spochybňujú naše predpoklady.

Obzvlášť mi utkvela v pamäti jedna situácia z tímového projektu s kolegami z rôznych kultúrnych prostredí. Spočiatku sa v mojom uvažovaní objavilo **unáhlené zovšeobecnenie**: predpoklad, že člen tímu z východoázijskej krajiny bude prirodzene zdržanlivejší a na poradách sa bude ozývať menej. Nahlas to nezaznelo, ale tento predpoklad ovplyvnil môj pohľad na jeho správanie.

Keď sme sa lepšie spoznali, došlo mi, aký obmedzujúci a nespravodlivý bol tento stereotyp. Ukázalo sa, že patrí k najbystrejším a najangažovanejším členom tímu. Táto skúsenosť mi pripomenula, ako rýchlo môžu predpoklady ovplyvniť naše vnímanie.

V inej situácii išlo o **odvolávanie sa na tradíciu**. Pri diskusii o flexibilných formách práce niekto tvrdil: „V našej kultúre sme vždy pracovali v kancelárii, takže ak uprednostňujete prácu na diaľku, musí to byť nesprávne.“ Spočiatku mi úcta k tradícii bránila túto myšlienku spochybniť. Neskôr mi došlo, že tradícia, hoci je cenná, by nemala automaticky stáť v ceste novým nápadom. Rešpektovať kultúrne dedičstvo neznamená odmietať inovácie.

Neušli mi ani nenápadné prejavy **etnocentrizmu**. Niekto napríklad poznamenal: „Ak sa vo vašej kultúre neslávia Vianoce tak ako u nás, pôsobí to chladne alebo neprívetivo.“ Prinútilo ma to zamyslieť sa nad tým, ako ľahko robíme z vlastných kultúrnych noriem meradlo toho, čo nám pripadá „normálne“. Povzbudilo ma to k zvedavosti namiesto odsudzovania.

Napokon sa mi nevyhlo ani **skupinové myslenie**. Na teambuildingovej akcii sa predpokladalo, že po práci všetci pôjdu spolu na pohárik, pretože „to tu ľudia majú radi“. Doliehal na mňa tlak súhlasiť, hoci pitie alkoholu nezodpovedalo mojim osobným ani kultúrnym hodnotám. Ozvať sa bolo nepríjemné, ale otvorilo to priestor na inkluzívnejší rozhovor.

Kľúčové ponaučenie

Logické klamy nie sú len akademické pojmy. Ovplyvňujú skutočné rozhovory, skutočné vzťahy a skutočné rozhodnutia.

V multikultúrnom prostredí si kritické myslenie vyžaduje:

- sebauvedomenie
- pokoru
- odvahu spochybňovať predpoklady
- otvorenosť voči rôznym perspektívam

Rešpektovať rozmanitosť neznamená iba tolerovať.
Znamená to dôkladne premýšľať skôr, než začneme súdiť.

Otázky na zamyslenie

Na chvíľu sa úprimne zamyslite.

1. Ktorý z klamov v tomto prípade vám bol najbližší? Prečo?
2. Urobili ste niekedy unáhlený predpoklad o niekom z iného prostredia?
3. Kedy je pre vás najťažšie spochybniť vlastné presvedčenie?
4. Ako vám môže reflexívne myslenie pomôcť v dialógu alebo pri mediácii?

Neexistujú správne ani nesprávne odpovede. V tejto reflexii ide o rast, nie o dokonalosť.

„Tento materiál vyjadruje iba názory autorov. Podpora Európskej komisie na vytvorenie tejto publikácie nepredstavuje súhlas s jej obsahom, ktorý odráža iba názory autorov, a Komisia ani národná agentúra nezodpovedajú za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.“